NSZZ Solidarność
KOMISJA KRAJOWA

Raport “Drapieżny Zielony (nie) Ład”

Europejski Zielony Ład
Skutki społeczno-gospodarcze dla Polski

Autorzy raportu

Dr Artur Bartoszewicz
Prof. dr hab. inż. Maciej Chorowski
Tomasz Cukiernik
Dr hab. I wona Jelonek
Marek Lachowicz
Dr Alina Landowska
Dr hab. inż. Ziemowit Miłosz Malecha
Prof. dr hab. inż. Władysław Mielczarski
Prof. Witold Modzelewski
Dr hab. Ryszard Piotrowski
Dr Katarzyna Agnieszka Obłąkowska
Katarzyna Wawrzonkiewicz
Cezary Bogumił Wincenciak

NSZZ SOLIDARNOŚĆ
KOMISJA KRAJOWA

Wprowadzenie

Europejski Zielony Ład to strategiczna inicjatywa Unii Europejskiej, mająca na celu osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 roku. Z założenia transformacja ta ma przyczynić się do ochrony środowiska, ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz stworzenia nowoczesnej, zrównoważonej gospodarki. Jednak w Polsce, podobnie jak w innych krajach UE, ten pakiet rozwiązań budzi liczne kontrowersje i obawy.

Jak dotąd nie opracowano analizy skutków społeczno-gospodarczych Zielonego Ładu, dlatego NSZZ „Solidarność" postanowił dokładnie zbadać jak ten pakiet wpłynie na sytuację w Polsce. Raport, który przedstawiamy, jest wynikiem analizy przeprowadzonej przez zespół ekspertów, którzy ocenili wpływ unijnej polityki na polską gospodarkę, rynek pracy, system energetyczny oraz życie obywateli.

Celem tego raportu jest nie tylko krytyczna analiza założeń Zielonego Ładu, ale także podjęcie debaty na temat alternatywnych scenariuszy transformacji energetycznej, które uwzględniają polskie realia gospodarcze i społeczne. NSZZ „Solidarność" apeluje o wprowadzenie zmian, które pozwolą zminimalizować negatywne skutki transformacji oraz ochronić miejsca pracy i stabilność gospodarczą.

NSZZ SOLIDARNOŚĆ KOMISJA KRAJOWA

Kluczowe wnioski

Według NSZZ “Solidarność”, Europejski Zielony Ład nie jest wyłącznie programem prośrodowiskowym, ale jest także narzędziem przekształcającym europejską gospodarkę i rynek pracy. W raporcie wskazuje się, że Polska, będąc krajem o specyficznej strukturze gospodarczej, szczególnie odczuje negatywne skutki Zielonego Ładu. Wzrost kosztów energii, nowe regulacje oraz zmiany na rynku pracy mogą poważnie zagrozić stabilności polskiej gospodarki. Solidarność” alarmuje, że polityka ta, narzucana przez Unię Europejską bez wystarczającej dyskusji publicznej i dialogu społecznego, może doprowadzić do poważnych konsekwencji społecznych, w tym:

- ☒ Wzrostu kosztów energii i produkcji
- ☒ Likwidacji miejsc pracy w sektorach wysokoemisyjnych
- ☒ Pauperyzacji społeczeństwa i przedsiębiorstw

NSZZ Solidarność KOMISJA KRAJOWA

Skutki dla rynku pracy

- ☒ Sektor wydobywczy i energetyczny narażony na masowe zwolnienia
- ☒ Brak jasnych strategii tworzenia nowych miejsc pracy
- ☒ Zagrożenie ubóstwem w regionach zależnych od przemysłu

Zielony Ład wymusza transformację sektora energetycznego i przemysłowego, co bezpośrednio uderza w miejsca pracy. W raporcie zwrócono uwagę, że sektor wydobywczy oraz energetyczny, szczególnie oparty na węglu, zostanie mocno zredukowany. Ponadto, konsekwencje dla polskich regionów, które opierają swoją gospodarkę na przemyśle ciężkim, będą katastrofalne. Oprócz bezrobocia, transformacja może prowadzić do migracji zarobkowej, depopulacji obszarów wiejskich oraz osłabienia gospodarek w poszczególnych regionach. Według przeprowadzonej przez ekspertów ankiety, większość Polaków uważa, że wprowadzenie w Polsce przepisów Zielonego Ładu przyczyni się do zmniejszenia liczby dobrych miejsc pracy. Autorzy raportu twierdzą, że nie stworzono wystarczających strategii zastąpienia wygasających miejsc pracy nowymi.

Czy w Pana/i opinii wprowadzenie w Polsce przepisów Zielonego Ładu przyczyni się do zwiększenia, czy do zmniejszenia liczby dobrych miejsc pracy w Polsce?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Obłąkowska&Bartoszewicz&PBS 04/05 2024.

NSZZ Solidarność KOMISJA KRAJOWA

Wzrost kosztów energii

Transformacja energetyczna, promująca odnawialne źródła energii (OZE), takie jak energia wiatrowa i słoneczna, wiąże się z wysokimi kosztami inwestycyjnymi. W raporcie wskazuje się, że Polska gospodarka, opierająca się dużej mierze na węglu, stanie przed trudnym zadaniem modernizacji. Koszty te zostaną przerzucone na konsumentów i gospodarstwa domowe, co doprowadzi do podwyżek cen energii elektrycznej oraz zwiększenia kosztów produkcji, co finalnie wpłynie na wzrost cen produktów i usług na rynku oraz obniży poziom życia zwykłych obywateli. W poniższej tabeli przedstawiono koszty energii elektrycznej w miarę wzrostu udziału energii z OZE.

	Rok 2023	W40%	W50%	W75%
Produkcja energii (TWh)	166	200	225	250
Średni koszt energii (PLN/MWh) bez ETS	440	502	553	672
Średni koszt energii (PLN/MWh) z ETS	603	665	716	835
Wzrost kosztów energii w %	100	114	111	127

- ☒ Energia z OZE droższa niż tradycyjne źródła
- ☒ Koszty przenoszone na konsumentów i przedsiębiorstwa
- ☒ Ryzyko wykluczenia energetycznego najuboższych

NSZZ Solidarność
KOMISJA KRAJOWA

Skutki dla budżetu państwa

Wprowadzenie Zielonego Ładu obciąży polski system fiskalny. NSZZ “Solidarność” wskazuje, że implementacja regulacji unijnych będzie wymagała ogromnych nakładów finansowych, których Polska nie jest w stanie samodzielnie udźwignąć bez zwiększenia zadłużenia. Wzrost kosztów energii oraz regulacje związane z emisją CO2 (wynikające z dyrektywy ETS i systemu ETS2) znacząco obciążą budżet państwa, zmniejszą dochody z podatków, a także zmniejszą wpływy do systemu ubezpieczeń społecznych z powodu spadku zatrudnienia.

Autorzy ostrzegają, że nastąpi:

- spadek dochodów budżetowych (na poziomie centralnym i samorządowym) z opodatkowania (szacunkowo o ok. 30,0–35,0% rocznie w początkowym okresie; później spadek będzie jeszcze głębszy);
- spadek wpływów z podatków dochodowych w wyniku wzrostu kosztów w sektorze przedsiębiorstw oraz spadku zatrudnienia w sektorze wysokoemisyjnym (nawet do 50,0–55,0%);
- spadek dochodów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Narodowego Funduszu Zdrowia (składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne) w wyniku spadku zatrudnienia w sektorze wysokoemisyjnym (ostrożne szacunki – do 25,0–30,0%).

☒ Spadek wpływów z podatków dochodowych i konsumpcyjnych
☒ Wzrost zadłużenia publicznego
☒ Obciążenie systemu ubezpieczeń społecznych przez spadek zatrudnienia

NSZZ Solidarność
KOMISJA KRAJOWA

Wpływ na rolnictwo

Europejski Zielony Ład ma także istotny wpływ na sektor rolnictwa. NSZZ Solidarność" wskazuje, że regulacje dotyczące redukcji emisji metanu i wprowadzenie nowych standardów ekologicznych przyniosą poważne negatywne konsekwencje. W raporcie podkreślono, że wzrost kosztów produkcji, szczególnie w sektorze hodowli bydła i produkcji mleka, znacząco obniży rentowność polskiego rolnictwa. Ponadto, nowe regulacje spowodują większą konkurencję ze strony importerów spoza UE, którzy nie podlegają tak surowym regulacjom środowiskowym. Może to doprowadzić do utraty konkurencyjności przez polskie gospodarstwa rolne i wzrostu cen żywności.

- ☒ Spadek rentowności polskich gospodarstw rolnych
- ☒ Utrata konkurencyjności sektora rolniczego względem państw trzecich
- ☒ Wzrost cen żywności

NSZZ SOLIDARNOŚĆ KOMISJA KRAJOWA

Zagrożenie dla suwerenności energetycznej

Odchodzenie od węgla i innych paliw kopalnych na rzecz odnawialnych źródeł energii sprawi, że Polska stanie się zależna od technologii i surowców niezbędnych do produkcji OZE, które są importowane z zagranicy, szczególnie z Chin. Raport wskazuje, że Polska, posiadając bogate zasoby węgla, powinna dążyć do stopniowej i kontrolowanej transformacji energetycznej, która zapewni jej bezpieczeństwo energetyczne i niezależność. Nadmierna zależność od importu technologii może osłabić pozycję Polski w kontekście międzynarodowej współpracy handlowej i geopolitycznej. Jak wynika z badania przedstawionego w raporcie, Polacy w większości popierają model Unii Europejskiej jako wspólnoty suwerennych państw, dlatego należy pozostawić państwom członkowskim UE więcej swobody w decydowaniu o swoim mixie energetycznym i kierunkach rozwoju.

- ☒ Polska może stracić kontrolę nad własnym systemem energetycznym
- ☒ Uzależnienie od technologii i surowców importowanych, głównie z Chin
- ☒ Zagrożenie dla bezpieczeństwa energetycznego kraju

NSZZ Solidarność
KOMISJA KRAJOWA

Zielony Ład a Konstytucja RP

W przedstawionym raporcie zwrócono uwagę, że wiele postanowień Europejskiego Zielonego Ładu stoi w kontrze do norm wyrażonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Autorzy raportu zwracają uwagę na takie problemy jak:

- ☒ **Uderzenie w dobro wspólne obywateli -** Europejski Zielony Ład narzuca rozwiązania, które kolidują z art. 1 Konstytucji RP.
- ☒ **Ograniczanie sprawiedliwości społecznej** - Odgórnie wymuszone regulacje bez możliwości wyboru dla obywateli, są w sprzeczne z zasadami demokratycznymi i sprawiedliwością społeczną, co narusza art. 2 Konstytucji.
- ☒ **Zaprzeczenie zasadom społecznej gospodarki rynkowej** - Przekierowanie polityki z reguł rynkowych na poprawność klimatyczną ogranicza zasady wyrażone w art. 20 Konstytucji RP dotyczące społecznej gospodarki rynkowej.
- ☒ **Podważenie prawa do ochrony życia prywatnego** - I mplementacja regulacji związanych z monitorowaniem emisji może naruszać prawa osobiste i prywatność obywateli, co jest sprzeczne z art. 47 Konstytucji RP.

NSZZ Solidarność
KOMISJA KRAJOWA

Wyzwania technologiczne

Raport wskazuje, że wdrożenie Zielonego Ładu w zakresie technologii energetycznych napotyka na poważne ograniczenia. Dotyczy to zarówno efektywności istniejącego systemu energetycznego, jak i potencjalnych kosztów.

- ☒ **Maksymalne nasycenie OZE** - Analizy wskazują, że udział niestabilnych odnawialnych źródeł energii w polskim miksie energetycznym nie powinien przekraczać 30%, aby nie destabilizować systemu energetycznego.
- ☒ **Wymogi technologiczne** - I mplementacja technologii OZE wymaga dodatkowychmakładów finansowych na magazynowanie energii oraz stabilizację sieci, co generuje dalsze koszty dla budżetu państwa i przedsiębiorstw.
- ☒ **Modernizacja infrastruktury** - Konieczność modernizacji istniejących bloków energetycznych i uruchomienie nowych źródeł energii (np. elektrownie jądrowe) jest niezbędna, ale wymaga znacznych inwestycji, które nie zostały w pełni oszacowane.
- ☒ **Zrównoważony rozwój** - Wdrożenie technologii musi być zrównoważone i uwzględniać zarówno aspekty ekologiczne, jak i gospodarcze, aby nie doprowadzić do destabilizacji gospodarki i zubożenia społeczeństwa.

NSZZ SOLIDARNOŚĆ KOMISJA KRAJOWA

Wnioski i rekomendacje

NSZZ Solidarność" w ślad za wnioskami z raportu proponuje głęboką refleksję i zmianę założeń Europejskiego Zielonego Ładu, tak aby były one bardziej dostosowane do polskich warunków gospodarczych i społecznych. Należy opracować alternatywne scenariusze transformacji energetycznej, które uwzględnią ochronę miejsc pracy, bezpieczeństwo energetyczne kraju oraz jego suwerenność w dłuższej perspektywie czasowej. Związek postuluje również, aby Polska prowadziła bardziej aktywną politykę negocjacyjną w ramach Unii Europejskiej, tak aby unikać narzucania niekorzystnych regulacji, które uderzą w najuboższe grupy społeczne oraz przemysł. Jednocześnie apeluje o oparcie decyzji o dialog społeczny.

- ✓ Rewizja i dostosowanie Zielonego Ładu do realiów społecznych i gospodarczych naszego kraju
- ✓ Ochrona miejsc pracy i suwerenności energetycznej
- ✓ Alternatywne scenariusze transformacji, które uwzględnią interesy naszego kraju w dłuższej perspektywie czasowej
- ✓ Dialog społeczny

NSZZ Solidarność
KOMISJA KRAJOWA

NSZZ

KOMISJA KRAJOWA